

Wijziging en verhooging van de begrooting van uitgaven van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1913.

(263. 1.)

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet tot wijziging en verhooging van de begrooting van uitgaven van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1913.

De toelichtende memorie, die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede, Mijne Heeren, bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

's Gravenhage, den 24 Februari 1913.

WILHELMINA.

(263. 2.)

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid is gebleken tot wijziging en verhooging van de begrooting van uitgaven van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1913;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1.

In het Iste hoofdstuk der begrooting van uitgaven van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1913, vastgesteld bij de wet van 31 December 1912 (*Staatsblad* n°. 477) en gewijzigd bij de wet van 31 December 1912 (*Staatsblad* n°. 481), wordt:

Onderafdeeling 8. Algemeene kassen, verhoogd met f 13 500 en mitsdien gebracht op f 80 000.

Onderafdeeling 8a. Kosten van het muntwezen, daaronder begrepen die van den aankoop van Nationale Schuld voor het Fonds uit de zuivere winsten, verkregen uit aanmuntingen voor rekening van *Nederlandsch-Indië*, verhoogd met f 2 000 000 en mitsdien gebracht op f 18 300 000.

Onderafdeeling 33. Onderwijs, verhoogd met f 18 000 en mitsdien gebracht op f 384 000.

tusschen de onderafdeelingen 42 en 43 ingelascht:

Onderafdeeling 42 a. Uitgaven in verband met de toetreding van *Nederlandsch-Indië* tot het Internationaal Landbouwinstituut te Rome. f 2500.

Onderafdeeling 51. Burgerlijke openbare werken, verminderd met f 447 000 en mitsdien gebracht op f 2 342 000.

Onderafdeeling 55. Opiumbereiding, verhoogd met f 42 000 en mitsdien gebracht op f 86 000.

Onderafdeeling 66. Officiëren in buitengewonen dienst, verhoogd met f 7458 en mitsdien gebracht op f 201 880.

Onderafdeeling 73. Materieel, verhoogd met f 215 000 en mitsdien gebracht op f 3 813 000.

Handelingen der Staten-Generaal. Bijlagen. 1912—1913.

Artikel 2.

In het Ide hoofdstuk der begrooting van uitgaven van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1913, vastgesteld bij de wet van 31 December 1912 (*Staatsblad* n°. 478) en gewijzigd bij de wet van 31 December 1912 (*Staatsblad* n°. 481), wordt:

Onderafdeeling 20. Verdere uitgaven van de landgerechten, de landraden en andere rechtbanken, verhoogd met f 180 en mitsdien gebracht op f 23 164.

Onderafdeeling 62. Personeel van het Europeesch bestuur, verhoogd met f 600 en mitsdien gebracht op f 5 594 815.

Onderafdeeling 93. Personeel van het kadaster, verhoogd met f 3540 en mitsdien gebracht op f 313 235.

Onderafdeeling 94. Verdere uitgaven voor het kadaster, verhoogd met f 420 en mitsdien gebracht op f 69 677.

Onderafdeeling 95. Paketvaart en andere stoomvaartdiensten, verhoogd met f 5412 en mitsdien gebracht op f 451 893.

Onderafdeeling 112. Verdere uitgaven voor het inlandsch voortgezet- en vakonderwijs, verhoogd met f 3000 en mitsdien gebracht op f 503 519.

Onderafdeeling 151. Uitgaven van personeelen aard voor het vecartsenijkundig onderzoek en onderwijs, verhoogd met f 300 en mitsdien gebracht op f 39 497.

Onderafdeeling 155. Uitgaven van personeelen aard voor de waarnemingen, onderzoeken en andere maatregelen, speciaal voor den inlandschen landbouw, verhoogd met f 10 500 en mitsdien gebracht op f 134 416.

Onderafdeeling 170. Uitgaven van personeelen aard voor den burgerlijken vecartsenijkundigen dienst, verhoogd met f 1200 en mitsdien gebracht op f 317 484.

Onderafdeeling 172. Uitgaven van personeelen aard voor de afdeeling nijverheid en handel, verhoogd met f 1800 en mitsdien gebracht op f 64 470.

Onderafdeeling 173. Verdere uitgaven voor de afdeeling nijverheid en handel, verhoogd met f 2400 en mitsdien gebracht op f 40 460.

tusschen de onderafdeelingen 173 en 174 ingelascht:

Onderafdeeling 173a. Subsidie aan „De Koloniale Tentoonstelling Semarang” in 1914 en aan het „Internationaal Rubbercongres met Tentoonstelling, Batavia, 1914”. *Memorie*.

Onderafdeeling 175. Personeel van het departement der burgerlijke openbare werken, verhoogd met f 14 520 en mitsdien gebracht op f 170 440.

Onderafdeeling 195. Verdere uitgaven voor de hulpinrichtingen, verhoogd met f 526 450 en mitsdien gebracht op f 979 575.

Onderafdeeling 200. Personeel van het stoomwezen, verhoogd met f 600 en mitsdien gebracht op f 108 400.

Onderafdeeling 205. Personeel van het departement van gouvernementbedrijven, verhoogd met f 4200 en mitsdien gebracht op f 456 800.

Onderafdeeling 211. Tin, verhoogd met f 210 000 en mitsdien gebracht op f 9 569 475.

Onderafdeeling 227. Traktementen, soldijen, toelagen, loonen, dag- en werkgelden en andere uitgaven van personeelen aard, alsmede belooningen voor buitengewone werkzaamheden van den topographischen dienst, verhoogd met f 15 000 en mitsdien gebracht op f 1 044 717.

Onderafdeeling 313. Verdere uitgaven voor den haven- en loodsdiens, verhoogd met f 9000 en mitsdien gebracht op f 223 740.

Artikel 3.

Uit de som bij onderafdeeling 174 voor onvoorziene uitgaven toegestaan, kan worden overgeschreven op onderafdeeling 173a.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Koloniën,

(263. 3.)

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Ter toelichting van de voorgestelde wijzigingen heeft de ondergeteekende de eer het volgende mede te deelen:

Onderafdeelingen 8 en 8a (Iste hoofdstuk). Het verschil tusschen de oorspronkelijke en de nieuwe raming van onderafdeeling 8a blijkt uit het volgende:

	bestaande post	nieuwe post
te versmelten zilver f	2 800 000	f 978 000
(uitsluitend ingetrokken munt)		
aankoop van zilver	6 552 000	7 497 000
aankoop van nikkel en koper .	432 000	872 000
muntloonen	384 000	534 000
aankoop van Nationale Schuld	6 132 000	8 419 000
Totaal f	16 300 000	f 18 300 000

In de toelichting van de Nota van Wijzigingen (gedrukte stukken n°. 43), gevoegd bij de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer, werd medegedeeld, dat van het zilver benodigd voor de Indische aanmuntingen f 2 800 000 zou worden gevonden uit versmolten munten, t. w. ongeveer f 300 000 uit ingetrokken gesleten munten en f 2.5 miljoen uit alsnog beschikbare rijksdaalders. Sedert dien is gebleken, dat de afvloeiing van zilveren munten in de circulatie in Indië zulk een omvang nam, dat spoedige en grootere aanvulling van de kasvoorraden wenschelijk was en mitsdien heeft de ondergeteekende de aanvankelijk voor versmelting bestemde rijksdaalders naar Indië doen zenden. In verband hiermede zullen er voor den aanmaak van f 2.5 miljoen aan guldens, welke uit die rijksdaalders zouden zijn gemaakt, zilverbaren moeten worden aangekocht. Daartegenover staat evenwel, dat de gesleten munten, op welke gerekend was voor versmelting, nader geschat kunnen worden op f 978 000. In totaal moet daarom 17 500 K.G. méér aan zilverbaren worden gekocht.

Het wordt voorts wenschelijk geacht om, wanneer mocht blijken dat de nikkelen stuivers in Indië goed ontvangen worden en 's Rijks Munt in het laatst van het jaar gelegenheid kan vinden om meer dan voor f 1 miljoen van die stukken te vervaardigen, met de aanmunting daarvan door te gaan. Daarom worden alsnog gelden aangevraagd voor den aankoop van nikkel en voor muntloon benodigd voor de aanmunting van nog f 2 miljoen in stuivers.

Uit den aard der zaak zal als gevolg van het voorafgaande een hogere winst worden gemaakt dan aanvankelijk geraamd was en mitsdien meer voor aankoop van Nationale Schuld ten behoeve van het Indische muntfonds beschikbaar zijn.

In verband met de hierbovenbedoelde verzending van rijksdaalders naar Indië en de eventuele uitzending van meer stuivers moet onderafdeeling 8 verhoogd worden met de kosten van het vervoer, ad f 13 500.

Aangeteekend zij nog dat tegenover de verhooging van onderafdeeling 8a een gelijke verhooging van den ramingspost 9a van hoofdstuk I der middelen kan staan.

Onderafdeeling 33 (Iste hoofdstuk). Geleid door de overweging dat het gebrek aan geschoolde Europeesche krachten voor de vervulling van betrekkingen in de koloniën, vooral in Nederlandsch-Indië, dat voor de Nederlandsche jongelingschap zulk een groot en vruchtbaar arbeidsveld biedt, voor een belangrijk deel is toe te schrijven aan de onvoldoende en vaak gebrekkige bekendheid met koloniale toestanden en verhoudingen onder breede kringen van het volk in het moederland, heeft de firma KLEYENBERG BOISSEVAIN en C^o. te Haarlem de uitgave van een reeks van schoolplaten betreffende Nederlandsch-Oost- en West-Indië ondernomen. Ten einde daarmede een zoo getrouw en actueel mogelijk beeld te kunnen geven van het hedendaagsch Indië, zijn de platen ontleend aan photographische opnamen, waarvan het meerendeel door een der firmanten op een speciaal voor dat doel naar Nederlandsch-Indië ondernomen reis vervaardigd is volgens aanwijzingen, welke vooraf door de hoogleeraren aan de Rijksuniversiteiten te Leiden en te Utrecht, A. W. NIEUWENHUIS en J. F. NIEMELER, welwillend verstrekt zijn.

Dank zij de deugdelijke voorbereiding en de in ruime mate in Indië ondervonden medewerking, zoowel van de Regeering, die een photograaf van den topographischen dienst ter beschikking stelde, als van verschillende ambtenaren en vertegenwoordigers van handel en cultures, is eene verzameling van 170 platen in vier seriën verkregen, welke wat uitvoering en keuze van onderwerpen betreft, geacht kan worden zeer geschikt te zijn voor het beoogde doel. Een bij de platen behorende beschrijvende tekst, waarvoor verschillende deskundigen op koloniaal gebied, waaronder de genoemde hoogleeraren, bijdragen geleverd hebben, verhoogt de bruikbaarheid van de verzameling voor schoolonderricht.

Naar de meening van den ondergeteekende verdient het ten zeerste aanbeveling te bevorderen, dat deze verzameling op uitgebreide schaal dienstbaar worde gemaakt aan het onderwijs op de daarvoor het meest in aanmerking komende onderwijsinrichtingen hier te lande, te weten de openbare en gesubsidieerde bijzondere gymnasia, hoogere burgerscholen, handelscholen, middelbare scholen voor meisjes en kweekscholen voor onderwijzers en onderwijzeressen. Daar nu de hooge prijs (f 127,50 voor de volledige verzameling, benevens f 1,80 voor den toelichtenden tekst) voor zeer vele van die onderwijsinrichtingen een onoverkomenlijk bezwaar zal opleveren om de verzameling te koopen, komt het den ondergeteekende, na daaromtrent met zijn ambtgenoot van Binnenlandsche Zaken te rade te zijn gegaan, gewenscht voor ten laste van de Indische begrooting eene tegemoetkoming te verlenen in de aanschaffingskosten en wel tot een zoodanig bedrag, dat de collectie door de genoemde onderwijsinrichtingen, die op het bezit daarvan prijsstellen, voor f 40 kan worden aangeschaft.

Aannemende dat in het geheel 200 exemplaren voor dien prijs zullen worden genomen, zullen de kosten bedragen $200 \times (f 129,30 - f 40) = f 17 860$ of rond f 18 000.

Onderafdeeling 42a (Iste hoofdstuk). Bij de wet van 13 Januari 1908 (*Staatsblad* n°. 12) werd goedgekeurd eene overeenkomst tusschen Nederland en verschillende andere Staten gesloten betreffende de instelling van een Internationaal Landbouwinstituut te Rome (gedrukte stukken, zitting 1907—1908, n°. 199). De belangrijke plaats, welke Nederlandsch-Indië met zijn landbouwproducten op de wereldmarkt inneemt, doet het gewenscht achten dat Nederland gebruik maakt van de bevoegdheid bij de laatste alinea van artikel 10 van bedoelde overeenkomst aan de verschillende Staten ten opzichte van hunne koloniën toegekend, om voor Nederlandsch-Indië toelating tot het Internationaal Landbouwinstituut te verzoeken. Evenals Nederland ware Nederlandsch-Indië te rangschikken in de IVde Statengroep, waardoor het op één lijn zal komen te staan o. a. met Australië en Nieuw-Zeeland. In verband met deze rangschikking, waardoor Nederlandsch-Indië op de algemeene vergaderingen van het Instituut over twee stemmen zal beschikken, zal de bijdrage in de kosten van het Instituut f 2500 per jaar bedragen.